

6. Конституции и законодательные акты буржуазных государств 17-19 вв. под. ред. Семенова В.Ф. М.; 1966.
7. Хрестоматия по истории средних веков. Под. ред. Н.П. Грацанского. М., 1950.
8. Хрестоматия по социально-экономической истории Европы в новое и новейшее время. Под. ред. Волгина. М., 1949.
9. Пейн Томас. Избранное сочинение. М., 1959.
10. История 17в. Под. ред. Лависса. М., 1938.

ПРОБЛЕМА ІСТОРИЧНОСТІ ОСОБИ ІСУСА ХРИСТА В РЕЛІГІЄЗНАВЧІЙ НАУЦІ

Ворона Людмила Ігорівна, студент навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент *Цапко О.М.*

До числа світових релігій, що мають найбільше число прихильників, відноситься християнство. Християнство - це збірний термін для характеристики трьох основних напрямків: православ'я, католицизму та протестантизму. Але всі їх об'єднують спільні історичні корені. У центрі християнства знаходиться образ Боголюдини - Ісуса Христа, який своєю мученицькою смертю на хресті постраждав за гріхи людства, але тим самим зняв з нього ці гріхи, примирив людський рід з Богом. А своїм воскресінням він відкрив для тих, хто в нього повірив, нове життя, шлях до воз'єднання з Богом в Божественному царстві. Христос перекладається з грецької як «помазаник», «месія», рятівник. Цим загальним ім'ям Ісус Христос пов'язаний з переказами про прихід на ізраїльську землю пророка, який звільнить свій народ від страждань і встановить там праведне життя – Боже царство.

Священною книгою християн є Біблія, яка складається з двох частин. Старий заповіт - священна книга послідовників іудаїзму і Новий заповіт, що викладає найважливіші етапи життя творця християнства - Ісуса Христа та основні положення його вчення. Новий заповіт складається з чотирьох Євангелій, два з цих Євангелій - від Матвія і від Іоанна, приписуються безпосередньо учням Ісуса Христа, а два інших - від Марка і від Луки - учням учнів Ісуса Христа. Крім Євангелій в Новий заповіт входять «Діяння апостолів» - перших учнів Христа і проповідників християнства, послання апостолів християнським громадам і, нарешті, Одрокровення Іоанна Богослова або Апокаліпсис.

Християнство виникло в I ст. нової ери на території Східної частини Римської імперії в Палестині.

Скільки існує християнство, стільки тривають суперечки про особистості його засновника. Розповіді про Ісуса Христа, описані в Євангеліях від Матвія, Марка, Луки та Іоанна, а також у посланнях і діяннях апостолів про Бога-сина, що виявився в світ в образі досконалої

людини, щоб взяти на себе гріхи людей і врятувати їх для вічного життя, викликали чимало сумнівів. У кінцевому рахунку суперечки про Ісуса Христа привели до утворення двох основних шкіл - міфологічної та історичної.

Представники міфологічної школи вважають, що наука не має достовірними даними про Ісуса Христа як історичної особистості. Євангельські розповіді про нього, написані через багато років після описаних в них подій, не містять реальної історичної основи. Історичні джерела початку I в. нічого не говорять про настільки неординарних подій, як воскресіння з мертвих, про чудеса, здійснених Христом, про його проповідницької діяльності. Одним з важливих аргументів на користь своєї точки зору міфологічна школа вважала внаслідок походження християнства, а також наявність аналогій з оповідями про які народжуються, умираючих і богів в інших східних культурах, наявність в Євангеліях великого числа протиріч, різночитань, неточностей.

Друга історична школа вважає Ісуса Христа реальною особистістю, проповідником нової релігії, який сформулював ряд принципових ідей, що заклали основу християнського вчення. Реальність Ісуса підтверджується реальністю цілого ряду євангельських персонажів, таких, як Іван Хреститель, апостол Павло, і інших безпосередньо пов'язаних з Христом євангельської фабулою. У розпорядженні науки зараз є ряд джерел, що підтверджують висновки історичної школи. Так, протягом тривалого часу міститься в "Древностях" Йосипа Флавія фрагмент про Ісуса Христа вважався пізнішою інтерполяцією. Проте знайдений в 1971 р. в Єгипті арабський текст "Старожитностей", виконаний єгипетським єпископом Агапієм в X ст., дає всі підстави вважати, що Флавієм описаний один з відомих йому проповідників на ім'я Ісус, хоча в описі Флавія і не говориться про скоєних Христом чудеса і його воскресіння описується не як факт, а як один з численних розповідей на цю тему.

Представники та міфологічної, та історичної школи внесли значний внесок у видання біблійних текстів, а також інших джерел, що відносяться до перших століть християнства. В останні роки більшість релігієзнавців поділяють думку представників історичної школи.

Абсолютна реальність Бого-людини Ісуса Христа дана в священному переказі Церкви, в її духовному досвіді. Тільки всередині Церкви видно цілісний образ Ісуса Христа, в якому Ісус і Христос, людина і Бог можуть бути розділені. Абсолютна реальність, цілісний лик Ісуса Христа не видно у зовнішній емпіричній дійсності, в історичній емпірії. Ось чому проблема Ісуса Христа не може бути дозволена засобами історичної науки. Чудово, що про великих історичних особистостях, а іноді і не про великих, другорядних, не виникає сумнівів в їх історичній реальності. Ніхто не пише досліджень про те, що не існувало Сократ або Олександр Македонський. Про історичних діячів, які не вчинили того абсолютного перевороту у світовій історії, який вчинила явище Христа, є більше історичних свідчень, ніж про Христа.

Христос з'явився в історії, але розміри Його явища не були видні в історії, в її зовнішньому процесі. Його явища видно лише в Церкві, яка і є таємниче перебування іншого порядку буття в нашому порядку буття. Рятувальник світу не з'явився в Римі, в центрі світової цивілізації, де відбувалися видимі великі події історії. Явище Спасителя не супроводжувалося ніяким зовнішнім блиском і величчю. Спаситель світу народився серед другорядного східного народу, значення якого мізерно, якщо не дивитися на нього з релігійної точки зору. Син Божий прийшов у світ, нікого не гвалтуючи, не примушуючи себе визнати, не вражаючи блиском свого явища. Ясла, в які було покладено Спасителя світу, світ міг і не помітити. І має великий релігійний сенс, що немає майже ніяких історичних свідчень про Христа. Для гордого римського світу не було нічого особливо чудового в земного життя Ісуса Христа, релігійного вчителя презренного єврейського народу, загиблого ганебної стратою.